

3. On approval of the Regulations on the Inclusive Resource Center : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of July 12, 2017 № 545. *Official Visnyk of Ukraine*. 2017. № 61. С. 48.

4. Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 16.12.2009 № 1767-VI. Date of update : 06.07.2016. URL: www.zakon1.rada.gov.ua. (access date: 23.09.2020).

5. Inclusive education in Ukraine : ways from theory to practice / comp. L. Aidarova: resp. ed. O. Korobkina. Kharkiv : 2017. 57 p.

6. Organizational and methodical bases of activity of inclusive resource centers : educational and methodical manual / by general. ed. M. Poroshenko and others. Kyiv : 2018. 252 p.

7. Sofii N. Inclusive resource centers : the Canadian experience and Ukrainian realities. *Special child : education and upbringing*. 2015. № 1 (73). P. 34–40.

Управління розвитком будівельного сектору України

Ігнатенко А. О., здобувач другого рівня вищої освіти спеціальності

«Публічне управління та адміністрування»

AlenaIgnatenko9623@gmail.com

Козирєва О. В., д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту та публічного

адміністрування НФаУ

yakakos74@gmail.com

Будівельний сектор є одним із базових секторів економіки кожної країни світу. Рівень його розвитку має вагомий вплив на економічну безпеку держави. Участь будівництва у багатьох соціально-економічних процесах та його взаємозв'язок з усіма секторами економіки дозволяють вважати його вагомою складовою економічного зростання країни. За участю будівельного сектору реалізуються первинні фізіологічні потреби суспільства у житлі та захисті. Завдяки фондоутворювальній функції забезпечуються основними фондами (будівлями та спорудами) суб'єкти приватної, державної та комунальної власності усіх видів економічної діяльності. При цьому формуються ринки капіталу, товарів і послуг, трудових ресурсів; розвивається комерційна, транспортна та соціально-культурна інфраструктура. Вагома частка належить будівництву у структурі капітальних інвестицій в Україні за видами активів – 44 % від загального обсягу освоєних інвестицій (197,5 млрд грн у 2018 р.), з яких будівництву житлових будівель належить 11,9 %, нежитлових будівель – 14,6 % та інженерних споруд – 17,5 %.

Будівельний сектор впливає на функціонування більше ніж 20 суміжних галузей. Коефіцієнт мультиплікації в національному будівництві становить 6,76 (кожна вкладена у будівельні роботи гривня сприяє зростанню ВВП на 6,76 грн). Одне робоче місце в будівництві забезпечує появу від 8 до 12 робочих місць в інших суміжних галузях промисловості. Також за участі будівельного сектору створюється база для розвитку й концентрації продуктивних сил; активізується

господарська діяльність; забезпечуються житлові можливості для міграції та просторового зосередження працездатного населення.

Розвитку будівельного сектору України перешкоджає багато різноаспектних проблем соціально-економічного, фінансового, інституційного, техніко-технологічного та організаційного характеру. Їх виникнення в основному пов'язане з діяльністю забудовників, станом суміжних ринків, наявністю адміністративних бар'єрів, надмірна кількість яких стримує підприємницьку активність та сприяє появі олігополістичних структур. Це перешкоджає розвитку будівництва, стримує підвищення його якості, завищує вартість готової продукції й зменшує його доступність для споживачів. Сьогодні менше ніж 10 % домогосподарств в Україні спроможні придбати житло. Крім того, неадекватна державна будівельна політика не враховує основних беззаперечних і незмінних соціальних та екологічних вимог розвитку суспільства, нехтування якими веде до масштабних соціально-економічних загроз майбутніх періодів.

Результати наукових досліджень галузевого розвитку ґрунтовно відображені в працях З. Варналія, М. Кизима, А. Мокія, А. Чухна та інших учених. Особливості будівельного сектору та його вплив на економіку держави досліджували Н. Верхоглядова, О. Лайко та інші науковці [1–6].

З 2000 р. в Україні простежувалася активізація функціонування будівельного сектору на фоні поступового загальноекономічного зростання, набирала обертів політика стимулювання економіки.

Недостатня пропозиція житла та активізація іпотечного кредитування спровокувала зростання цін на нерухомість (житлову – у 5–6 разів; землю – у 8–12 разів) і підвищення її оренди та посилила передінвестиційні дослідження можливостей створення нових об'єктів нерухомості. Це спричинило активізацію інвестування у житлове будівництво та зростання обсягів будівельних робіт. Так, протягом 2000 – 2007 рр. обсяги будівництва зросли на 72 %; прийняття в експлуатацію житла – на 84 %, що, своєю чергою, збільшило кількість зайнятих працівників у будівництві на 14 % та суттєво посилило розвиток виробничих потужностей у будівельній індустрії, де обсяг виробництва будівельних матеріалів у 2007 р. порівняно з 2000 р. збільшився на 138 %.

З початку світової фінансово-економічної кризи (ІІІ квартал 2008 – 2009 рр.) відбулося різке падіння будівельного сектору України та чітко простежувався 15 взаємозв'язок зі скороченням макроекономічних показників: зменшення у 2009 р. (порівняно з попереднім роком) рівня ВВП на 15,1 %, промислового виробництва – на 21,9 %, інвестицій в основний капітал – на 41,5 %, обсягу будівельних робіт – на 48,2 %. Передумовою кризового стану будівельного сектору України був обвал світових фінансових ринків. Це безпосередньо вплинуло на скорочення фінансування будівництва через ускладнення доступу вітчизняних будівельних підприємств і домогосподарств до кредитних ресурсів та збільшення процентних ставок, найбільше зростання яких відбулося в першому кварталі 2009 р. У цей час середньоквартальна процентна ставка за кредитами на будівництво досягла 21 % для нефінансових корпорацій і 18,2 % для домогосподарств.

Також різко скоротилися обсяги іпотечного кредитування домогосподарств та нефінансових корпорацій, що особливо позначилося на зменшенні частки кредитів в іноземній валюті: протягом 2008 – 2009 рр. – на 7947 млн дол. США і 727 млн євро; у період 2009 – 2010 рр. – на 630 млн дол. США та 256 млн євро.

Відносно поживлення розвитку будівельного сектору спостерігалось протягом 2010 – 2011 рр., з 2012 р. почалася стагнація, яка у 2014 р. переросла у гостру фазу кризи, що тривала до кінця 2015 р. Причому обсяги будівництва житлових будівель у період стагнації та кризи демонстрували певні позитивні зрушення, що пов'язано з вливанням інвестиційних потоків у ринок житлової нерухомості потужних будівельних корпорацій та значними обсягами індивідуальної забудови, в основному за кошти заробітчан із закордону.

Сегментарними пріоритетами після кризи, як і до кризи, відзначалося житлове та комерційне будівництво, що випереджало темпи зростання будівництва промислових об'єктів, транспортних та енергетичних споруд, а також об'єктів соціальної інфраструктури. Проте з 2010 р. до 2017 р. будівництво нежитлових будівель та інженерних споруд показало схожу тенденцію (табл.).

Таблиця

Індекси виконаних будівельних робіт за видами продукції в Україні у 2011 – 2017 рр.

Показник	Рік						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Житлові будівлі	101	92,4	110,4	103,5	98,9	117,8	111,7
Нежитлові будівлі	122	94	89	66,3	85,8	123,7	120,2
Інженерні споруди	122,1	90,2	83,3	79,7	83,7	114	126,3

Сьогодні будівництво промислових об'єктів в Україні практично відсутнє, оскільки залежність від значних обсягів інвестиційних ресурсів не знаходить замовлень з боку вітчизняних, у тому числі держави, та зарубіжних інвесторів на будівництво потужних промислових об'єктів. Попит на будівельні роботи промислового сектору суттєво стримується грошово-кредитним ринком країни. Застарілі інженерні споруди та зношені основні фонди продовжують забезпечувати замовлення в основному на реконструкцію та розширення існуючих об'єктів.

З огляду на це, базовими умовами розвитку сучасного будівельного сектору економіки України в умовах все активнішої глобалізації є реалізація інвестиційно-фінансового потенціалу та ефективно інституціональне забезпечення його функціонування. Потрібно впровадження низки організаційних, нормативно- правових та інформаційних заходів, спрямованих на розвиток інституціонального середовища.

Використана література:

1. Варналій З. С. Економічна безпека : навч. посіб. Київ : Знання, 2009. 646 с.

2. Верхоглядова Н. И., Левчинский Д. Л., Фисуненко П. А. Регулирование инвестиционных процессов воспроизводства жилищного фонда : монография. KG, Saarbrücken : LAP LAMBERT Academic Publishing, Omni Scriptum GmbH&Co, 2016. 269 с.

3. Мокій А. І., Васильців Т. Г., Пинда Ю. В. Структурно-системні характеристики конкурентоспроможності регіону. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону. Львів : ПАІС, 2010. С. 75–97.

4. Потенціал сталого розвитку стратегічних ринків України : монографія / О. І. Лайко та ін. ; НАН України, Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. Одеса : ІПРЕД НАН України, 2015. 526 с.

5. Чорнуха І. В. Формування стратегії розвитку будівельного підприємства в умовах інвестиційної конкуренції : дис. ... канд. екон. наук. Львів, 195 с.

6. Чухно А. А., Леоненко П. М., Юхименко П. І. Сучасна інституціональна теорія та фінансова наука. *Фінанси України*. 2012. № 8. С. 23–42.

Теоретичні аспекти формування стратегій розвитку підприємства
Климович О. Г., здобувач вищої освіти за другим (магістерським рівнем)
спеціальності «Менеджмент організації і адміністрування»
Національного фармацевтичного університету
Козирєва О. В., д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту та
публічного адміністрування
Національний фармацевтичний університет
yakakos74@gmail.com

Розвиток підприємства здійснюється на основі реалізації різних стратегій, у рамках стратегічного набору, котрий на кожному підприємстві повинен розроблятися відповідно до встановлених стратегічних цілей підприємства.

Стратегія – це специфічний управлінський план дій, спрямованих на досягнення встановлених цілей. Вона визначає, як організація функціонуватиме та розвиватиметься, а також яких підприємницьких, конкурентних і функціональних заходів і дій буде вжито для того, щоб організація досягла бажаного стану [1].

Загальна (генеральна) стратегія розвитку підприємства пов'язана з діяльністю підприємства в цілому, використанням всіх ресурсів і орієнтована на виконання його головної цілі. Виробничі (допоміжні) види стратегій забезпечують реалізацію генеральної стратегії підприємства по окремих напрямках його діяльності (маркетингова, фінансова, виробнича та ін.).

Існує велика кількість поглядів та понять стратегії. Точки зору вчених на визначення цього поняття наведено в табл.